

GRUNDTVIG-SELKABET af 8. september 1947

Årsberetning for året 1997

Grundtvig-Selskabets årsmøde 1996 blev afholdt fredag 22. november kl. 13.00 i Konferencsal I, Studenternes Hus, på Aarhus Universitet. Til dirigent ved årsmødet valgtes Ove Paulsen. Peter Balslev-Clausen, Leif Grane og Jørgen I. Jensen blev genvalgt til styrelsen og Peter Balslev-Clausen, Jens Holger Schjørring og E. Jakob Petersen til forretningsudvalget. Til revisor blev valgt Bjarne Hansen, Gelsted. I forbindelse med årsmødet holdt Jakob Fløe Nielsen et foredrag med titlen: 'Om at læse Grundtvig på trods af den kirkelige anskuelse', og Elisabeth Albinus Glenthøj og Christian Thodberg præsenterede Center for Grundtvig-Studiers nye udgivelsesprojekt, 'Grundtvigs prædikener fra 1840'erne'.

Det forløbne år har først og fremmest været præget af markeringen af Grundtvig-Selskabets 50-års jubilæum. Den internationale Grundtvig-konference, der havde været under forberedelse gennem flere år, blev afholdt i dagene 23.-26. august i år på Hotel Hvide Hus i Køge. Takket være en stor interesse og imødekommenhed fra hotellets og byens side i form af en klækkelig rabat på hotelregningen og en rundhåndet sponsorering fra fonde og virksomheder i Køge lykkedes det at gennemføre konferencen som planlagt på trods af det sene afbud fra Grundtvigs Højskole Frederiksborg, hvor konferencen oprindeligt skulle have været holdt. Der er grund til at takke det lokale Grundtvig-præsidium i Køge for dets indsats for konferencen, ikke mindst Lars Nielsen, der var koordinator for de mange initiativer i Køge i august og september i forbindelse med 125-året for Grundtvigs død, og som gjorde en stor indsats, også for os!

Til hjælp med det praktiske arbejde i forbindelse med jubilæumskonferencen blev Marianne H. Hansen i december 1996 knyttet til forretningsudvalget som ulønnet konferencsekretær. Uden hendes meget store indsats havde konferencen ikke kunnet gennemføres som planlagt.

Foredragsholdere og øvrige deltagere i jubilæumskonferencen kom fra det meste af verden, ikke mindst havde flere af konferencedeltagerne også deltaget i Grundtvig-konferencen i Chicago, USA. Konferencen belyste gennem sine mange danske og udenlandske bi-

drag bredden i Grundtvigs indsats og betydning. Fra programmet skal nævnes: Sigurd Aa. Aarnes: 'Grundtvig og Norge', Flemming Lundgreen-Nielsen: 'Grundtvig og dansk guldalder-tradition', William Franklin: 'Grundtvig in the context of 19th century ecclesiological renewal', Gustav Björkstrand: 'Grundtvig's ideas of education for life and the cultural challenge facing the Baltic and Nordic countries today', Max Lawson: 'Non-Danish views of Grundtvig', Peter Thysen: 'Grundtvig og dansk musiktradition', Tine Damsholt: 'Grundtvig og den opinionsstyrede enevælde', Vitor Westhelle: 'Grundtvig as a catalyst for a hermeneutic of myth and narrative', Philip Hefner: 'Insights from Grundtvig concerning the debate on theology and science', Theodor Jørgensen: 'Grundtvig og den lutherske tradition', Leif Grane: 'Grundtvig og den lutherske tradition', Axel Kildegaard: 'Danish Grundtvigians in the United States. Challenges past and present', Christian Thodberg: 'Grundtvig og dansk gudstjenestetradition i internationalt perspektiv' og Arthur Macdonald Allchin: 'Grundtvig, heritage and prophecy'.

I forbindelse med markeringen af Grundtvig-Selskabets 50-års jubilæum på jubilæumskonferencen i Køge vedtog forretningsudvalget at udnævne William Michelsen, den eneste af dem, der var til stede ved Grundtvig-Selskabets stiftelse 8. september 1947 i Ribe bispegård, og som stadig er i live og aktiv som Grundtvig-forsker, til æresmedlem af Grundtvig-Selskabet. William Michelsen, der en årække var formand for Grundtvig-Selskabet, er i dag næstformand i selskabets styrelse og medredaktør af Grundtvig-Studier.

Som nævnt blev 125-året for Grundtvigs død og bisættelse i gravhvelvingen på Claras Kirkegård på Køge Ås også markeret af Køge by, hvor dels en kirkelig, dels en kommunal initiativgruppe gennemførte to parallelle arrangementsrækker. I Køge opfattede man Grundtvig-Selskabets jubilæumskonference som en væsentlig del af det samlede arrangement. Som en naturlig følge heraf var Grundtvig-Selskabets formand knyttet både til den kommunale og den kirkelige initiativgruppe som konsulent.

En litterær markering fik 50-året for Grundtvig-Selskabets stiftelse ved udgivelsen af Arthur Macdonald Allchins bog om Grundtvig, 'N.F.S. Grundtvig. An introduction to his Life and Work'. Gennem denne bog har den engelsksprogede verden nu fået en omfattende og meget sagkyndig indføring i Grundtvig, først og fremmest som teologisk tænker, men også som menneske og samtidsaktør. Der er tale

om en udgivelse, der vil få afgørende betydning for kendskabet til og forståelsen for Grundtvig ikke alene i den engelsksprogede verden. Også ud fra et dansk synspunkt er der tale om en bog, der giver et væsentligt bidrag til forståelsen af Grundtvig og hans tankeverden. Arthur Macdonald Allchins bog blev meget naturligt præsenteret for offentligheden i Vartov på Grundtvigs - og Grundtvig-Selskabets - fødselsdag, 8. september.

Center for Grundtvig-Studier ved Aarhus Universitet har også i år været præget af stor aktivitet, på trods af, at den daglige leder Kim Arne Pedersen i hele perioden har opholdt sig i Tübingen i forbindelse med sit fortsatte forskningsprojekt om Grundtvig og den tyske romantisk-idealistiske filosofi. Der er for alvor kommet gang i planerne for udgivelsen af Grundtvigs Vartov-prædikener fra 1840'erne. Et hold af yngre forskere under ledelse af Christian Thodberg, Elisabeth Albinus Glenhøj og Jette Holm har allerede færdiggjort afskriften af de første par årgange Vartov-prædikener.

Center for Grundtvig-Studier ved Aarhus Universitet har i det forløbne år haft besøg af to gæsteforskere fra Calcutta i Indien, der har opholdt sig her i landet for at udbygge deres kendskab til Grundtvig med henblik på i løbet af et par år at oprette et institut for Grundtvigstudier i Calcutta.

Sid Bradley, der gennem en årrække har samarbejdet med Center for Grundtvig-Studier i Aarhus, er ved at lægge sidste hånd på en registrant af Grundtvigs angelsaksiske manuskripter. Der er tale om et vigtigt arbejde, da de angelsaksiske manuskripter i sin tid ikke blev taget med i den store Grundtvig-registrant. Sid Bradleys registrant vil blive udgivet sammen med et udvalg af hans - Sid Bradleys - artikler om Grundtvigs forhold til den angelsaksiske verden.

Fra Aarhus kan i øvrigt meldes om, at Anders Pontoppidan Thysen og Helge Grell er ved at afslutte arbejder om Grundtvig og det nationale spørgsmål og Grundtvigs betydning for folkehøjskolen.

På denne baggrund er der grund til at ønske Center for Grundtvig-Studier til lykke med, at det til næste år kan fejre sit 10-års jubilæum!

Grundtvig-Biblioteket i Vartov i København blev som nævnt i årsberetningen sidste år taget i brug i sin nye skikkelse 17. februar i år som et resultat af aftalen mellem Kirkeligt Samfund og Det teologiske Fakultet i København. Grundtvig-Biblioteket, der til daglig ledes af bibliotekar Margit Andresen, er blevet vel modtaget og er begyndt

at blive brugt, både til studier og undervisning. Katalogiseringen af bibliotekets samlinger er langt fremme, men tager sin tid, da det ikke alene er bibliotekets bøger af og om Grundtvig, der bliver katalogiseret, men også tidsskrifterne med deres næsten uoverskueligt store antal artikler om Grundtvig og hans virkningshistorie. Til dette store katalogiseringsarbejde har man ansat bibliotekar Liselotte Larsen. Der skrives til stadighed artikler om Grundtvig, hans forfatterskab og hans virkningshistorie. Det kan ofte være svært for bibliotekarne at skaffe sig oplysninger om disse artikler, og de anmoder derfor fortsat alle Grundtvig-forskere om at sende eksemplarer/kopier af deres artikler, eller at oplyse, hvor de findes. Det gælder ikke mindst artikler - og bøger - der bliver udgivet i udlandet.

Bibliotekets fremtidsplaner er at gå videre med den elektroniske registrering i form af en indscanning af alle manuskripterne i Grundtvig-Arkivet på Det kongelige Bibliotek, der, hvis projektet kan realiseres, vil kunne indeholdes på ganske få CD-ROM. Indscanningen skal følges op af en database med alle nødvendige oplysninger til brug ved søgning i materialet. Længere ude i fremtiden ligger planen om at indscanne og udgive Grundtvigs trykte produktion på samme måde. Disse planer kræver meget store bevillinger; foreløbig er man i gang med at prisberegne projekterne. Et af Grundtvig-Bibliotekets aktiver er de nyindrettede studiepladser. Et yderligere aktiv vil efter nytår 1998 være det gæsteværelse for en tilrejsende inden- eller udenlandsk Grundtvig-forsker, Kirkeligt Samfund har besluttet at stille til rådighed mod betaling af en moderat husleje.

Nornesalen, Forskningscenter for folkelig Livsoplysning i Ollerup, har under Lilian Zøllners ledelse fortsat og udbygget sin virksomhed. Siden sidste år er bidragene fra den konference, der sommeren 1996 blev afholdt i samarbejde med Grundtvigskirken i København i anledning af København Kulturby '96, blevet udgivet med titlen 'Rodfæstet universalisme', og centret har netop i fortsættelse af Lilian Zøllners bog om 'Grundtvigs skoletanker i Japan, Filippinerne og Israel' udgivet K.E. Bugges 'Canada og Grundtvig' og Lilian Zøllners 'Grundtvigs skoletanker i USA, Chile og Argentina'.

Den norske afdeling af Grundtvig-Selskabet fortsætter sin folkelige og kirkelige oplysnings- og mødevirksomhed under formanden, Kirsti Aasens energiske ledelse. Kirsti Aasen har sendt denne »Rapport fra Grundtvigselskabets norske afdeling«: »Et seminar med temaet »Det levande Ordet« ble arrangeret på Hallingdal Folkehøyskole i dagene

13.-15. juni med godt og vel 50 deltagere. Blant foredragsholderne var rektor ved Nordiska folkehøgskolan i Kungälv Stewe Claeson, professor Jacob Jervell og forstander Erling Christiansen fra Grundtvigs Højskole i Hillerød. Ved Grundtvigselskabets 50-års jubileum i Køge 23.26. august var den norske afdelingen representert ved professor Sigurd Aarnes og kapellan Ole Petter Lerseth. 30. august arrangerede Dansk kirkeforening i Oslo tur til Tandbergmoen på Ringerike. Undertegnede (dvs. Kåfsti Aasen) som deltok på turen, kåserte om Grundtvigs besøk her i 1851. - Dansk Kirkeforening og den norske avdeling av Grundtvigselskabet vil arbeide for å få reist en minneste på Tandbergmoen. Den bør stå ferdig i 2001 som en markering av at det er 150 år siden Grundtvigs besøk i Norge. I skrivende stund er neste års arrangement ikke fastlagt. Men folkehøgskolene står i kø for å få et Grundtvigseminar, noe som utvilsomt henger sammen med at skolen nå mer og mer synes å besinde seg på sine røtter og sitt fundament. I samarbeid med Center for Grundtvig-Studier i Århus har den norske afdelingen som mål å arrangere seminar om »Grundtvig og oldkirken« i forbindelse med Oslo bys 1000-års jubileum i år 2000.«

Det er naturligt i år, 50 år efter stiftelsen af Grundtvig-Selskabet at glæde sig over, at selskabet har mange og til dels spektakulære resultater at se tilbage på. Ikke alene har Grundtvig-Selskabet gennem alle årene udgjort et forum for den fortsatte samtale om Grundtvig-forskningsresultater og forskningsprojekter; selskabet har også direkte og indirekte været grobund for det meste, der er vokset frem inden for Grundtvig-forskningens område i det forløbne halve århundrede. Selskabets årbog, Grundtvig-Studier, har gennem alle årene været det selvfølgeligste sted for publikation af artikler om Grundtvig, hans forfatterskab og dets virkningshistorie, men også skriftrækken har været en naturlig ramme for udgivelsen af større arbejder inden for Grundtvig-forskningen. Dertil kommer initiativer som Grundtvig-registranten for en menneskealder siden og det tyske oversættelsesprojekt i de senere år. Også Center for Grundtvig-Studier ved Aarhus Universitet og alle de initiativer, der er udgået herfra, skal ligesom det genindrettede Grundtvig-Bibliotek i Vartov i København ses i denne forbindelse, på samme måde som den norske afdeling af Grundtvig-Selskabet og ved siden af den de mere beskedne tilløb til en formalisering af Grundtvig-interessen i det nærmere og fjernere udland.

Grundtvig-Selskabet er i dag inde i en rolig og konstruktiv, men også meget spændende udvikling. Det er i dag inden for mulighederens rækkevidde at etablere Grundtvig-Selskabet som et nationalt og internationalt netværk for Grundtvig-forskningen og Grundtvig-interessen i det hele taget. Der er ingen tvivl om, at Grundtvig-Selskabets fremtid vil bestå i en kombination af medlemsforening og forskningsnetværk, med lokale afdelinger af selskabet og Grundtvig-forskningscentre i såvel ind- som udland som de naturlige tyngdepunkter. På længere sigt vil denne udvikling føre en ændring af selskabets vedtægter med sig, men indtil videre er vedtægterne rummelige nok til at være de formelle rammer om den fortsatte udvikling af selskabets virksomhed.

Enhver udvikling kræver personlige og økonomiske ressourcer. Derfor er det nødvendigt for Grundtvig-Selskabets fortsatte udvikling, men også for dets beståen i det hele taget, at der stadig tilføres selskabet sådanne ressourcer, at stadig nye Grundtvig-forskere kommer til, og at offentlige og private fondsmidler bliver tilgængelige for selskabet. Jubilæumsåret har vist, at der er stor både forskningsmæssig og folkelig interesse for Grundtvig. Dermed er baggrunden for Selskabets fortsatte eksistens og ekspansion givet. Der er derfor basis for en konstruktiv optimisme i de år, der kommer.

Der skal også i år ved Grundtvig-Selskabets årsmøde lyde en tak til alle, der har støttet selskabets virksomhed, herunder udgivelsen af Grundtvig-Studier: Statens Humanistiske Forskningsråd, Carlsen-Langes Legatstiftelse, N.F.S. Grundtvigs Fond og Kirkeligt Samfund, der støtter med husly og sekretariatsbistand i Vartov, personificeret af Hans og Kirsten Grishauge, der med stor interesse og entusiasme varetager Grundtvig-Selskabets medlemsadministration, herunder udsendelsen af Grundtvig-Studier.

Først og fremmest retter forretningsudvalget og styrelsen en tak til Grundtvig-Selskabets medlemmer for tillid og støtte i arbejdet.

Peter Balslev-Clausen
Formand for Grundtvig-Selskabet